

Správní soudnictví

Přednáška dne 17. 2. 2012

Petr Lavický

Přehled výkladu

- Teoretické a historické základy
- Platná právní úprava správního soudnictví
 - prameny právní úpravy
 - subjekty řízení
 - základní zásady a vybrané instituty obecné části SŘS
 - řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu
 - další druhy řízení
 - opravné prostředky

Teoretické a historické základy

Část I.

Pojetí správního soudnictví

- Ztotožnění správního soudnictví se správním řízením
- Soudnictví vykonávané nezávislými správními orgány
- Zvláštní administrativními soudy
 - odděleny od správy i od soustavy obecných soudů
 - zvláštní procesní úprava
- Soudnictví v plném smyslu
 - není modifikováno administrativními prvky
 - výraz „správní“ vyjadřuje pouze zaměření tohoto druhu soudnictví
 - součást obecné soudní soustavy

Správní soudnictví a správní řízení

- U prvních dvou koncepcí nejde vůbec o soudnictví
- Správní soudnictví není pokračováním správního řízení; důvody:
 - povaha státní moci
 - garance spravedlivého procesu (vč. nezávislosti a nestrannosti)
 - základní strukturní princip
 - vznik sporu až po rozhodnutí správního orgánu

Správní soudnictví jako druh soudnictví

- Správní soudnictví je druhem soudnictví v plném smyslu
 - rozhodovací činnost nezávislých soudů
 - „správní“ naznačuje předmět ochrany
- S tím je slučitelná i koncepce samostatné soudní soustavy a vlastní procesní úpravy
 - integrace správního soudnictví do soustavy obecných soudů je však vhodnější

Pojem správního soudnictví

- Správní soudnictví představuje
 - postup soudu a účastníků řízení (FO či PO x správní orgán)
 - při poskytování ochrany veřejným subjektivním právům (nejen z oblasti „správního“ práva),
 - která byla porušena zásahem správního orgánu
 - rozhodnutím
 - jinou činností, případně nečinností

Správní soudnictví v Československu

- 1867, 1875: vznik správního soudnictví v Rakousku – Uhersku
- z. č. 3/1918 Sb., o NSS a o řešení kompetenčních konfliktů
- 1952 – zrušení NSS; poté prakticky jenom věci sociálního zabezpečení
- 1992 – obnovení správního soudnictví (část V. OSŘ)
- 2001 – zrušení části V. nálezem ÚS (č. 276/2001 Sb.)
- 2003 – SŘS

Platná právní úprava správního soudnictví

Část II.

Prameny právní úpravy

Ústavní a mezinárodní prameny právní úpravy

- Čl. 36 odst. 2 **Listiny** základních práv a svobod
 - právo na přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy
- Čl. 6 odst. 1 **Úmluvy** o ochraně lidských práv a základních svobod
 - právo na soud ve věcech týkajících se „občanských práv a závazků“ a „jakéhokoliv trestního obvinění“
 - požadavek plné jurisdikce
- Čl. 91 a 92 **Ústavy**

Zákonné prameny právní úpravy

- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (SŘS)
- OSŘ
- Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Systematika SŘS

- **Část první – Základní ustanovení**
 - Hlava I – Obecná ustanovení
 - Hlava II – Pravomoc a příslušnost soudů
 - Hlava III – Vyloučení soudců, přikázání věci jinému soudu, dožádání
- **Část druhá – Organizace**
 - Hlava I – Nejvyšší správní soud
 - Hlava II – Krajské soudy
- **Část třetí – Řízení ve správním soudnictví**
 - Hlava I – Obecná ustanovení o řízení
 - Hlava II – Zvláštní ustanovení o řízení
 - Hlava III – Opravné prostředky
- Části čtvrtá a pátá (mají pouze přechodný význam)

Subjekty řízení ve věcech správního soudnictví

Soudy

- Krajské soudy
 - specializované senáty
 - specializovaní samosoudci
- Nejvyšší správní soud
 - 2 kolegia (Finančně-správní; Sociálně-správní)
 - rozhoduje vždy v senátech, čítajících 3, 5, 7 nebo 9 členů
 - sjednocování judikatury
- Dva články, nikoliv dvě instance

Pravomoc I.

- Soudy ve správním soudnictví rozhodují
 - o žalobách proti **rozhodnutím** vydaným v oblasti veřejné správy správními orgány
 - o ochraně proti **nečinnosti** správního orgánu
 - o ochraně před **nezákonným zásahem** správního orgánu
 - o **kompetenčních** žalobách

Pravomoc II.

- Dále správní soudy rozhodují
 - ve věcech **volebních** a ve věcech místního a krajského referenda,
 - ve věcech **politických** stran a politických hnutí,
 - o zrušení **opatření obecné povahy** nebo jeho částí pro rozpor se zákonem
- Nikoliv o rušení podzákonných právních předpisů [srov. čl. 87 odst. 3 písm. a) Ústavy]

Věcná příslušnost

- Zásadně **krajské soudy**
- **NSS**
 - kompetenční žaloby
 - volební věci (do PČR nebo EP)
 - rozpuštění politické strany (hnutí), pozastavení nebo znovuoobnovení činnosti
- **Nedostatek** věcné příslušnosti
 - postoupení soudu VP
 - účinky podání jsou zachovány i podáním k nepřislušnému soudu
 - odlišný postup dle § 104b a § 104c OSŘ

Funkční příslušnost

- O kasační stížnosti rozhoduje NSS
- O návrhu na obnovu řízení rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal
 - KS
 - ve věci nezákonného zásahu
 - ve věci určení, že návrh na registraci PS nemá nedostatky
 - NSS
 - ve věci rozpuštění PS, pozastavení nebo znovuoobnovení činnosti

Místní příslušnost

- KS, v jehož obvodu je **sídlo SO, který rozhodl v prvním stupni** (či jinak zasáhl do práv navrhovatele)
 - fikce, že SO má sídlo v obvodu své působnosti
- Ve věcech důchodového pojištění KS, v jehož obvodu je bydliště navrhovatele či se v něm navrhovatel zdržuje
- *Perpetuatio fori*
- Přiměřené užití § 11 odst. 3 OSŘ
- **Nedostatek MP**
 - postoupení věci soudu místně příslušnému
 - nesouhlasí-li s postoupením, předloží věc NSS

Vyloučení soudce

- **Důvody**
 - podjatost
 - podíl na projednání a rozhodování téže věci
- **Oznámí-li** soudce svou podjatost
 - **určí** předseda soudu jiného soudce
 - nesouhlasí-li PS nebo jde-li o jeho podjatost, předloží věc NSS
- **Namítne-li** podjatost **do 1 týdne** účastník
 - o námitce rozhodne NSS
 - neplatí v řízení, v němž je soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny

Delegace

- **Delegace nutná**

- nelze sestavit senát pro vyloučení všech soudců specializovaných senátů
- vyloučení všech specializovaných samosoudců

- **Delegace vhodná**

- rychlost, hospodárnost či jiný důležitý důvod
- výjimka ze zásady zákonného soudu, nutno vykládat restriktivně

Dožádání

- **Dožádaným soudem** může být
 - krajský soud (jeho specializovaný senát)
 - okresní soud
- Provádí-li dožádaný soud dokazování
 - § 122 odst. 2 OSŘ
 - účastník má právo být přítomen

Účastníci řízení

- **Účastníci řízení**

1. navrhovatel a odpůrce (žalobce a žalovaný); odpůrce (žalovaného) určuje zákon
2. ti, o nichž to stanoví zákon

- **Způsobilost být účastníkem**

- ten, kdo má hmotněprávní subjektivitu
- správní orgán

- **Procesní způsobilost**

- ten, kdo má způsobilost k PÚ v **plném** rozsahu

- Pouze **samostatné** společenství účastníků

Práva a povinnosti účastníků

- Princip **rovnosti zbraní**; projevy
 - **poučovací** povinnost soudu
 - nejen vůči žalobci, ale i žalovanému správnímu orgánu
 - právo na ustanovení **tlumočníka**
 - právo na **osvobození** od soudního poplatku a na ustanovení **zástupce**

Procesní nástupnictví

- **Procesní nástupnictví dle § 107 OSŘ**
 - je i ve správním soudnictví zásadně možné
 - nepřichází v úvahu např. ve věcech mezinárodní ochrany, poskytování informací
 - nedochází-li k PN, odmítá se žaloba dle § 46 odst. 1 písm. a) SŘS
- **Procesní nástupnictví dle § 107a OSŘ**
 - je ve správním soudnictví vyloučeno
- **Zvláštní případ** procesního nástupnictví na straně žalovaného viz § 69 SŘS

Osoby zúčastněné na řízení

- **Znaky OZŘ**
 - přímé dotčení na subjektivních veřejných právech a povinnostech (na právní sféře)
 - není účastníkem řízení
 - oznámila, že bude v řízení práva OZŘ uplatňovat
- Proti rozhodnutí, že někdo není OZŘ se lze bránit kasační stížností
- **Oprávnění OZŘ**
 - § 34 odst. 3
 - legitimace k podání kasační stížnosti

Zastoupení

- Na základě **zákona** (§ 35 odst. 1)
- Na základě **plné moci** (§ 35 odst. 2 až 7)
- Na základě **rozhodnutí soudu** (§ 35 odst. 8)
 - návrh
 - i před zahájením řízení
 - podání návrhu na ustanovení zástupce nebo osvobození od SoP staví běh lhůty pro podání návrhu na zahájení řízení
 - účastník splňuje předpoklady osvobození od SoP
 - zástupce je třeba k ochraně jeho práv
- Odměna advokáta se vždy stanoví podle **tarifu**, nikoliv paušálem

Základní zásady a vybrané instituty obecné části SŘS

Základní zásady řízení

- **Dispoziční zásada**
 - řízení se zahajuje jenom na návrh
 - rozsah přezkumné činnosti a jeho hlediska jsou vymezeny návrhem
 - omezenější uplatnění než v civilním sporu (nelze např. uzavřít smír, vzdát se nároku; žalovaný je vymezen zákonem; předurčenost žalobních typů)
- **Vyšetřovací zásada**
- **Vyčerpání řádných opravných prostředků ve správním řízení**

Podání

- **Forma podání**
 - Ústní do protokolu
 - Písemné, vč. podání elektronickými prostředky
 - bez uznávaného el. podpisu nutno doplnit do 3 dnů, jinak se k podání nepřihlíží; obrana viz IV. ÚS 1882/08
- **Náležitosti § 37 odst. 3**
 - obecné náležitosti podání
 - novela č. 303/2011 Sb. zrušila povinnost platit SoP jenom kolkem

Odstraňování vad podání

- Usnesení obsahující **výzvu** k odstranění vad
 - konkrétní poučení o postupu při odstranění vad
 - poučení o následcích nevyhovění výzvě
 - stanovení přiměřené lhůty
- Není-li výzvě vyhověno a nelze-li návrh projednat, soud návrh **odmítne**
- K podáním, kterými se nezahajuje řízení, se **nepřihlíží**
- Postup dle § 37 odst. 5 platí i pro případ, kdy je spr. orgánu doručeno **nejasné podání**, které by mohlo být žalobou
- Problémy při odstraňování vad týkajících se **žalobních bodů**

Předběžná opatření

- **Předpoklady** nařízení PO
 - byl podán návrh na zahájení řízení
 - návrh na nařízení PO
 - potřeba úpravy poměrů účastníků pro hrozící vážnou újmu
- Soud si může vyžádat vyjádření ostatních účastníků
- Kasační stížnost není přípustná
- Úprava je komplexní, OSŘ se nepoužije

Běh některých lhůt

- **Po dobu soudního řízení neběží lhůty**
 - pro zánik odpovědnosti za správní delikt
 - pro výkon rozhodnutí ve věci správních deliktů
 - pro zánik práva v daňových a obdobných věcech
 - promlčecí doby podle § 32 a násl. zákona č. 82/1998 Sb.

Jednání a rozhodování bez jednání

- Dle § 49 odst. 1 SŘS má předseda senátu nařídit k projednání věci samé **jednání**
- Praxe z tohoto pravidla učinila výjimku pomocí výzvy dle § 51 SŘS
 - **domněnka souhlasu s rozhodnutím bez jednání**
 - nesouhlas může účastník vyjádřit i dodatečně
- Provádí-li soud dokazování, musí nařídit jednání vždy

Dokazování

- Projev principu plné jurisdikce
- Rozsah dokazování závisí na druhu řízení [např. § 76 odst. 1 písm. b) SŘS]
- Lze navrhnout i důkaz, který účastník nenavrhoval ve správním řízení (neplatí pro řízení daňové)

Rozhodnutí

- **Meritorní**

- zásadně rozsudek
- usnesení tam, kde to zákon stanoví (např. volební věci)

- **Procesní**

- dle § 53 odst. 2 SŘS před novelou č. 303/2011 Sb. usnesení jenom tam, kde to zákon stanovil
- praxe využívala formy usnesení i v dalších případech, které to z povahy věci vyžadují (např. delegace)
- novela vazbu na ustanovení zákona vypustila

Uspokojení návrhovatele

- **Předpoklady**
 - soud o návrhu dosud nerozhodl
 - nové rozhodnutí SO nebude zasahovat do právní sféry třetích osob
 - SO sdělí svůj záměr soudu a vyžádá si od něj spisy
 - rozhodnutí musí být vydáno a oznámeno soudu a návrhovateli v soudem stanovené lhůtě
- Soud řízení **zastaví**
 - prohlásí-li návrhovatel, že je uspokojen
 - je-li ze všech okolností zřejmé, že k uspokojení došlo
- Návrhovatel má právo na náhradu **nákladů** řízení

Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu

Rozhodnutí správního orgánu I.

- Úkon, kterým se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují žalobcova práva či povinnosti
 - **veřejná** subjektivní práva a povinnosti
 - (soukromá práva → část V. OSŘ)
 - hmotná i procesní
 - dotčení právní sféry žalobce
 - rozhodující jsou **materiální** znaky, nikoliv forma či označení
 - např. výzva ručiteli k zaplacení daňového nedoplatku
 - stanovení poplatku za delší dobu studia na VŠ
 - územní souhlas podle stavebního zákona
 - závazné stanovisko – např. souhlas orgánu ochrany přírody a krajiny k umístění stavby
 - nikoliv např. rozhodnutí o odvolání (jmenování) ředitele školy

Rozhodnutí správního orgánu II.

- Rozhodnutí **konstitutivní i deklaratorní**
- Rozhodnutí **správního orgánu** v oblasti **veřejné správy**
 - např. nikoli rozhodnutí státního zástupce o odložení trestního oznámení

Účastníci řízení

- **Žalobce a žalovaný (§ 33 odst. 1)**
 - Žalobce
 - FO nebo PO podle § 65 odst. 1
 - Spolek dle § 65 odst. 2
 - Instituce či osoba, již svědčí zvláštní žalobní legitimace podle § 66
 - Žalovaný
 - správní orgán vymezený zákonem (§ 33 odst. 1, § 69)

Žalobce dle § 65 odst. 1

- FO či PO tvrdící zkrácení na svých právech
 - podmínkou není účastenství ve správním řízení
 - žalobní legitimace je založena tvrzením
 - zkrácení na subjektivním veřejném právu náležejícím žalobci (dotčení jeho právní sféry)
 - přímé zkrácení
 - zkrácení v důsledku porušení práv v předcházejícím řízení

Žalobní legitimace dle § 65 odst. 2

- Účastník správního řízení (vč. opomenutého úč.)
- Není legitimován dle § 65 odst. 1
 - v řízení nešlo o jeho práva, tento účastník v něm hájil pouze určité zájmy (např. ekologické spolky)
- Tvrzení o zkrácení na právech zájemníku příslušejících (procesní práva)

Zvláštní žalobní legitimace dle § 66

- Správní orgán
 - nevyskytuje se
- Nejvyšší státní zástupce
 - závažný veřejný zájem
 - neplatí požadavek vyčerpání opravných prostředků
- Veřejný ochránce práv
- Ten, o kom to stanoví mezinárodní smlouva

Žalovaný

- Správní orgán
 - který rozhodl **v posledním stupni**
 - na který jeho působnost přešla
- Správní orgán:
 - § 4 odst. 1 písm. a) SŘS
 - mj. i profesní komory,
 - někdy též vláda, prezident republiky
 - ministerstvo, nikoli ministr
- Žalovaný je určen zákonem
 - v případě nesprávného označení v žalobě bude soud jednat s tím, kdo je skutečně žalovaným

Nepřípustnost a kompetenční vyluky

- § 68 a § 70 SŘS
- **Restriktivní interpretace**
- Ze soudního pravomoci **nelze vyloučit** přezkum rozhodnutí týkajících se
 - **základních práv a svobod** (čl. 36 odst. 2 Listiny)
 - **občanských práv a závazků nebo trestních obvinění** (6 odst. 1 Úmluvy)

Nepřípustnost žaloby (§ 68)

- **Nevyčerpání řádných opravných prostředků**
 - vztahuje se extenzivně i na rozhodnutí v blokovém řízení
 - neplatí pro žalobu NSZ
- Rozhodnutí v **soukromoprávní věci**
 - viz dále
- Písm. c) (**nicotnost**) se neuplatní
- Napadání pouze **důvodů** rozhodnutí
- Návrh na přezkum rozhodnutí **vyloučených** z přezkumu (viz § 70)
- Dále viz **§ 66 odst. 5 a 6**

Věci projednávané v režimu části V. (I.)

- Rozhodnutí ve věcech **vkladu práva k nemovitostem** (§ 249 odst. 2 OSŘ)
 - ostatní katastrální věci považuje judikatura za veřejnoprávní
- Rozhodnutí o **vyvlastnění** (§ 28 z. č. 184/2006 Sb.)
- Některá rozhodnutí podle z. č. **229/1991 Sb.:** § 9 odst. 2, § 9 odst. 4, § 9 odst. 7 a § 6 odst. 3

Věci projednávané v režimu části V. (II.)

- Rozhodnutí ČTÚ ve věci **vyúčtování ceny za služby elektronických komunikací**
- Rozhodnutí ÚP o **mzdových nárocích zaměstnance** při platební neschopnosti zaměstnavatele podle § 9 odst. 4 z. č. 118/2000 Sb.
- Rozhodnutí o **vyloučení člena spolku** (§ 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb.)

Kompetenční výluky I.

- Úkony, které **nejsou rozhodnutími** dle § 65 odst. 1
- Rozhodnutí **předběžné povahy**
 - předběžné opatření
 - zastavení práce na nepovolené stavbě
 - zajištění zbrojního průkazu a zbraně
 - závazná informace o sazebním zařazení zboží

Kompetenční výluky II.

- Rozhodnutí o úpravě **vedení správního řízení**
 - vyloučení pro podjatost
 - výzva k zaplacení správního poplatku
 - ustanovení zástupce
 - rozhodnutí o rozsahu, v němž může daňový subjekt nahlížet do spisu
 - rozhodnutí zakazující pořídít z průběhu jednání zvukový záznam

Kompetenční výluky III.

- Rozhodnutí závisující výlučně na posouzení **zdravotního stavu** osob nebo **technického stavu** věcí (nejsou-li překážkou výkonu hospodářské činnosti)
 - rozhodnutí lékaře o ukončení dočasné pracovní neschopnosti
 - není vyloučeno rozhodnutí o neschopnosti k vojenské činné službě
- Rozhodnutí o nepřiznání nebo odnětí **odborné způsobilosti FO**
- Rozhodnutí vyloučená **zvláštním zákonem**

Náležitosti žaloby I.

- Označení **soudu**
 - krajský soud (VP i MP - § 7)
- Označení **účastníků**
- Označení **osob zúčastněných na řízení**
 - osoba, která byla přímo dotčena ve svých právech
 - není účastníkem řízení
 - oznámila, že bude uplatňovat práva OZŘ
- Označení **napadených výroků**
 - rozšíření jenom ve lhůtě pro podání žaloby

Náležitosti žaloby II.

- **Žalobní body**
 - skutkové a právní důvody, z nichž má žalobce rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné
 - rozšíření jenom ve lhůtě pro podání žaloby
 - neobsahuje-li žaloba žádný žalobní bod, nelze jej po uplynutí lhůty pro podání žaloby doplňovat a soud žalobu odmítne
 - není-li dostatečně konkretizován, postup dle § 37 odst. 5
- **Důkazní návrhy**
- **Žalobní petit**
 - zrušení rozhodnutí správního orgánu
 - vyslovení nicotnosti rozhodnutí správního orgánu
 - moderace sankce
- **Podpis a datum**
- **Odstraňování vad viz § 37 odst. 5**

Lhůta pro podání žaloby

- **2 měsíce** od doručení rozhodnutí
- Zvláštní lhůty
 - § 66 odst. 1 až 3 a odst. 4
 - zvláštní zákony
- Lhůta má dle praxe procesní povahu
- Lhůta byla zachována podáním žaloby u správního orgánu
 - muselo jít o správní orgán, jehož rozhodnutí bylo napadeno
 - novela č. 303/2011 Sb. toto pravidlo zrušila
- Zmeškání lhůty nelze prominout

Odkladný účinek žaloby

- Žaloba nemá odkladný účinek
- Soud jej může rozhodnutím přiznat; **podmínky:**
 - návrh žalobce
 - hrozba nepoměrně větší újmy pro žalobce, než jaká může přiznáním odkladného účinku vzniknout jiným osobám
 - není v rozporu s důležitým veřejným zájmem
- Nutno rozhodnout bez zbytečného odkladu, resp. do 30 dnů
- Usnesení musí být vždy odůvodněno
- Kasační stížnost není přípustná

Průběh řízení

- Řízení je zahájeno podáním žaloby
- Odstranění nedostatku procesních podmínek a vad žaloby, příp. nezaplacení SoP
- Výzva podle § 51 a poučení o složení senátu
- Vyjádření k žalobě, vyžádání spisů a replika
- Projednání žaloby
 - Bez jednání
 - § 51
 - vady řízení dle § 76 odst. 1
 - nicotnost
 - odmítnutí žaloby
 - S jednáním v ostatních případech

Přezkoumání napadeného rozhodnutí

- Zásadně v mezích žalobních bodů
- Z úřední povinnosti se přihlíží k:
 - nepřezkoumatelnosti
 - nejzávažnějším vadám, jež mohly mít vliv na zákonnost
 - nicotnosti
 - prekluzi, absolutní neplatnosti
- Skutkový a právní stav ke dni vydání napadeného rozhodnutí
- Dokazování
- Přezkum správního uvážení (§ 78 odst. 2)

Rozhodnutí o žalobě

- **Odmítnutí žaloby**
 - § 37 odst. 5 SŘS
 - § 46 SŘS
- **Zastavení řízení (§ 47 SŘS)**
 - zpětvzetí žaloby
 - uspokojení navrhovatele
 - z důvodů stanovených zvláštními předpisy
- **Zamítnutí žaloby**
- **Zrušení napadeného rozhodnutí**
- Prohlášení napadeného rozhodnutí za **nicotné**
- **Moderace** výše trestu nebo upuštění od něj

Další druhy řízení

Žaloba proti nečinnosti (§ 79) I.

- Směřuje proti nečinnosti spočívající v
 - nevydání **rozhodnutí ve věci samé**
 - nevydání **osvědčení**
- **Účastníci**
 - Žalobce
 - Žalovaný
- **Nepřípustnost**
 - nevyčerpání prostředků nápravy (§ 80 SŘ)
 - fikce rozhodnutí nebo jiný právní následek

Žaloba proti nečinnosti II.

- **Lhůta** 1 rok
- Vyhovující rozhodnutí ukládá povinnost rozhodnout nebo vydat osvědčení, nikoliv též to, jak má být rozhodnuto
- Relevantní je skutkový stav ke dni rozhodování soudu

Zásahová žaloba (§ 82) I.

- Směřuje proti zásahu, pokynu či donucení
- **Zásah**
 - faktická činnost neformální povahy
 - zásah policejního orgánu při výkonu působnosti v oblasti veřejné správy
 - zahájení a provádění daňové kontroly (příp. kontrol podle jiných předpisů)
 - odtažení vozidla na pokyn strážníka obecní policie
 - zadržování cizince v přijímacím zařízení v tranzitním prostoru mezinárodního letiště
 - provedení změny rodného čísla

Zásahová žaloba II.

- **Účastníci řízení**
 - Žalobce
 - Žalovaný
- Žaloba je **nepřípustná**
 - nevyčerpání jiných prostředků nápravy
 - již neplatní, že žaloba je nepřípustná, domáhá-li se žalobce pouze určení nezákonnosti zásahu; stejně tak není nepřípustná, pokud důsledky zásahu již netrvají nebo nehrozí jeho opakování
- Posouzení, zda zásah byl nezákonný, je otázkou **věcné legitimace**, nikoliv procesních podmínek

Zásahová žaloba III.

- **Lhůta**
 - subjektivní 2 měsíce
 - objektivní 2 roky
- Rozhodný je stav
 - ke dni rozhodování soudu
 - v případě určení nezákonnosti zásahu stav ke dni zásahu
- **Zamítnutí žaloby**
- **Vyhovující rozhodnutí:**
 - určení, že provedený zásah byl nezákonný
 - uložení zákazu pokračovat v porušování žalobcova práva a příkazu k obnově stavu před zásahem

Kompetenční žaloby (§ 97)

- Kompetenční spory:
 - **mezi veřejnou správou a soudy**; o nich rozhoduje tzv. konfliktní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb.
 - **uvnitř veřejné správy** (§ 97 SŘS)
 - **tzv. zbytkové kompetenční spory**; o nich rozhoduje Ústavní soud (§ 120 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu)

Kompetenční žaloby II.

- **Strany** kompetenčního sporu
 - správní úřad a orgán samosprávy
 - orgány samosprávy navzájem
 - ústřední správní úřady navzájem
- NSS rozsudkem
 - **určí**, který orgán má pravomoc rozhodnout
 - vysloví **nicotnost** všech rozhodnutí (výroků), které jsou v rozporu s určením pravomoci

Řízení o zrušení opatření obecné povahy (§ 101a)

- Opatření obecné povahy
 - je **správním aktem**
 - s **konkrétně určeným předmětem** (vztahuje se k určité konkrétní situaci)
 - a s **obecně vymezeným okruhem adresátů**
- Např. dopravní značení, územní plán, OOP ve věci přenositelnosti telefonních čísel

Řízení o zrušení OOP II.

- Účastníci řízení
 - navrhovatel
 - ten, kdo tvrdí, že byl zkrácen na svých právech
 - samostatný návrh
 - návrh spojený s žalobou
 - obec
 - odpůrce
 - SO, který vydal OOP
- Účast OZŘ byla až do novely č. 303/2011 Sb. vyloučena
- Lhůta 3 roky od nabytí účinnosti OOP

Řízení o zrušení OOP III.

- **Algoritmus** přezkumu
 - pravomoc
 - působnost
 - procesní postup při přijímání OOP
 - přezkum souladu obsahu OOP se zákonem
 - proporcionalita
- Vázanost rozsahem a důvody návrhu
- NSS
 - návrh zamítne
 - OOP nebo jeho část zruší dnem, který určí v rozsudku

Opravné prostředky

Opravné prostředky

- SŘS zná 2 opravné prostředky
 - kasační stížnost
 - návrh na obnovu řízení
- Oba opravné prostředky jsou **mimořádné**, nikoliv řádné
- Přípustnost obnovy je velmi úzce vymezena (zásahová žaloba, politické strany) - dosud nebyl zaznamenán jediný přípustný návrh

Pojem kasační stížnosti

- Směřuje proti **pravomocnému** rozhodnutí (rozsudku nebo usnesení) krajského soudu ve věcech správního soudnictví, a to v řízení o
 - žalobě proti rozhodnutí
 - žalobě na ochranu proti nečinnosti
 - žalobě proti nezákonnému zásahu
 - určení, že návrh na registraci stanov politické strany (hnutí) či jejich změny nemá nedostatky
 - ochraně ve věcech místního a krajského referenda
 - opatření obecné povahy
- Funkčně příslušným je **Nejvyšší správní soud**
- Je vybudována na **kasačním systému**

Přípustnost kasační stížnosti

- **Objektivní podmínky přípustnosti**
 - existence pravomocného rozhodnutí KS
 - přípustnost kasační stížnosti v užším smyslu
 - způsobilý důvod kasační stížnosti
 - dodržení lhůty k podání kasační stížnosti
- **Subjektivní podmínky přípustnosti – procesní legitimace**
 - účastník řízení (žalobce i žalovaný)
 - osoba zúčastněná na řízení

Důvody kasační stížnosti

- Nezákonnost
- Vady řízení před správním orgánem
- Zmatečnost
- Nepřezkoumatelnost či jiná vada řízení před soudem, která mohla mít vliv na zákonost jeho rozhodnutí
- Nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení

Nepřijatelnost kasační stížnosti

- Pouze ve věcech **mezinárodní ochrany**
- Kasační stížnost musí **podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele**
 - věc dosud ve své judikatuře nerozhodoval NSS
 - věc rozhodují jednotlivé KS odlišně, popřípadě v rozporu s judikaturou NSS (ÚS, ESLP)
 - KS zatížil řízení těžkými vadami
 - jiné mimořádné důvody

Náležitosti kasační stížnosti

- **Obecné** náležitosti dle § 37 odst. 3
- **Zvláštní** náležitosti dle § 106 odst. 1
- **Odstraňování vad**
 - obdobně dle § 37 odst. 5
 - náležitosti je nutno doplnit do 1 měsíce od doručení výzvy (lze prodloužit o další měsíc)
- **Rozšíření** kasační stížnosti na další výroky a o nové důvody
 - jenom ve lhůtě k odstranění vad
 - nevyzval-li soud k odstranění vad, omezení se dle ÚS neuplatní (I. ÚS 390/05)

Účastníci řízení

- **Stěžovatel**
 - žalobce, jehož žalobu KS zamítl
 - žalovaný správní orgán, vyhověl-li KS žalobě
 - osoba zúčastněná na řízení
- **Všichni, kdo byli účastníky řízení před KS**
- **Stěžovatel musí být zastoupen advokátem**

Činnost krajského soudu

- Odstraněna novelou č. 303/2011 Sb.
- Veškeré přípravné úkony činí NSS

Přezkumná činnost NSS

- Lze přiznat odkladný účinek
- Zásadně bez jednání
- Nejvyšší správní soud je zásadně **vázán rozsahem** a důvody kasační stížnosti
 - výjimky § 109 odst. 2 a 3
- Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil teprve po vydání napadeného rozhodnutí krajského soudu, Nejvyšší správní soud nepřihlíží

Rozhodnutí o kasační stížnosti

- Kasační princip rozhodování
 - **zrušení** rozhodnutí KS a vrácení věci k dalšímu řízení (nelze rozhodnutí změnit); nelze zrušit ani rozhodnutí správních orgánů
 - **zamítnutí** kasační stížnosti
- **Odmítnutí** kasační stížnosti
 - § 37 odst. 5
 - § 46
- **Zastavení řízení**
 - nezaplacení soudního poplatku
 - zpětvzetí KS